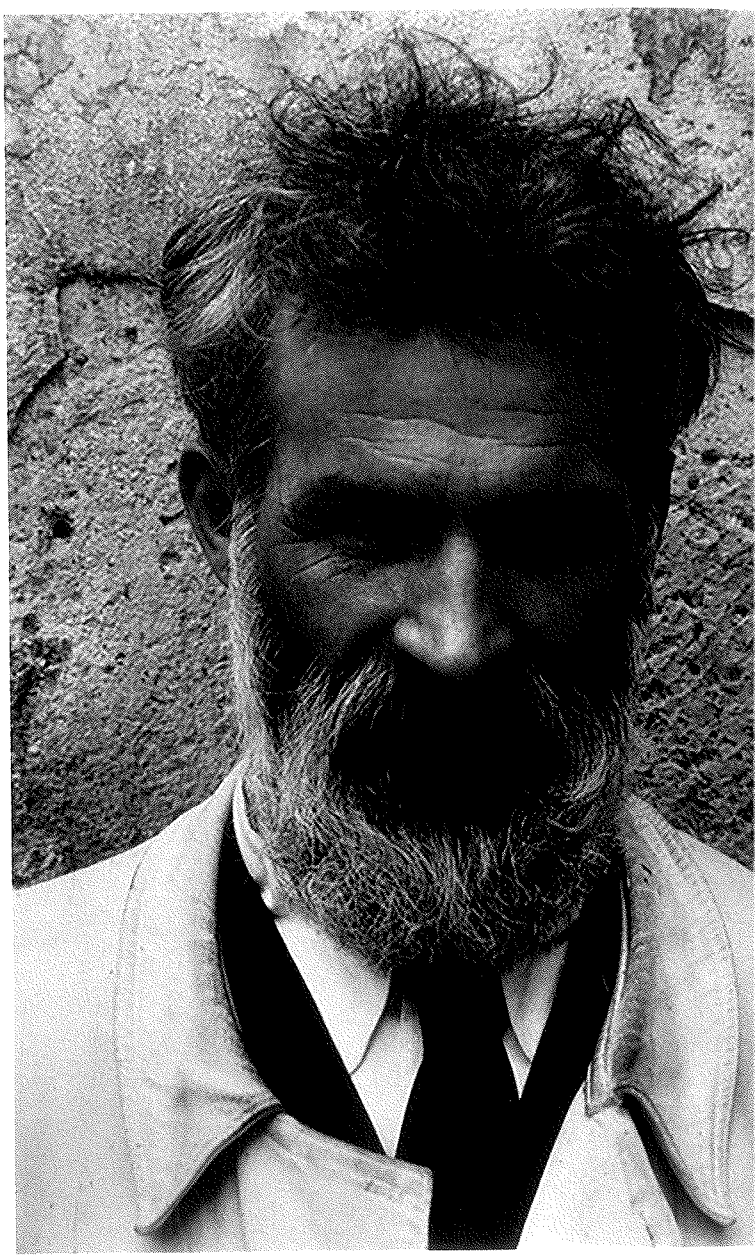

MARIA TĂNASE ȘI CONSTANTIN BRÂNCUȘI – O IUBIRE LEGEND

CÂND TE ASCULT CUM LE ZICI, MĂRIE, AȘ FI ÎN STARE SĂ DĂLTUIESC
PENTRU FIECARE CÂNTEC DE-AL NOSTRU O PASĂRE MĂIASTRĂ!

În 1938 Maria Tănase ajunge la Paris cu ocazia unei expoziţii de artă populară unde îl întâlneşte pe Constantin Brâncuşi. Povestea lor fulminantă de dragoste, chiar dacă nu a durat mult, rămâne a fi una dintre cele mai uimitoare relaţii între doi mari artişti români. Ea avea doar 25 de ani, el avea 62 şi era în culmea carierei sale de sculptor. Pentru marele Brâncuşi, Maria Tănase exprima esenţa românismului: „Când te ascult cum le zici, Mărie, aş fi în stare să dăltuiesc pentru fiecare cântec de-al nostru o Pasăre Măiastră! Auzi tu, fată, mă înţelegi? Vezi, tu, Mărie! Am colindat toată lumea, mă cunoaşte tot pământul prin ce m-am priceput să fac, dar când aud cântecele noastre, mă apucă un dor de ţară, de oltenii tăi şi-ai mei, de apa tânguitoare a Jiului, de satul meu... Auzi? Mă-nţelegi?"

Un an mai târziu, Maria Tănase participă alături de George Enescu şi Brâncuşi la Expoziţia Internaţională din New York, unde avea să reprezinte România, susţinând spectacole oficiale, dar şi cântându-i în privat însuşi preşedintelui SUA, Franklin Roosevelt. O remarcă atunci şi magnatul american Ben Smith, regele aluminiului în acea perioadă, care o cere în căsătorie şi îi propune să meargă cu el în SUA. Maria însă se răzgândeşte în ultimul moment şi revine acasă.

În vremea legionarilor (1940-1941), Maria Tănase devine indezirabilă datorită legăturii sale cu evreii care au promovat-o, iar Garda de Fier îi distruge toate înregistrările cu toporul în cel mai barbar mod cu putinţă. Plăci întregi de gramofon, matriţe de la casele de discuri cu primele sale melodii sunt nimicite definitiv, până azi ajungând doar ceea ce a înregistrat în anii cincizeci.

Maria Tănase a purtat zeci de costume populare de mare valoare în concertele şi apariţiile sale pe scenă. Astăzi o colecţie de peste 1300 de obiecte care au aparţinut marei artiste se află în Muzeul Olteniei din Craiova. Printre acestea, actele sale oficiale, inclusiv paşaportul artistei semnat de regele Mihai, piese de mobilier, un patefon, o mulţime de fotografii şi tablouri, articole despre ea din presa internaţională, bijuterii, precum şi câteva din costumele sale tradiţionale. Unul din ele, din zona Olteniei, are un rafinament aparte, fiind datat din anul 1920. Splendida cămaşă de borangic e cusută cu fir metalic şi paiete lucrate din gogoşi de vierme de mătase...

MI-AM PUS BUSUIOC ÎN PĂR

mi-am pus busuioc în păr, măi
să pot avea pe vino-ncoa'
să fiu ochioasă, năbădăioasă
să se-mbulzească și să mă iubească băieții

măi busuiocule, măi nu fi rău
hai și ajută-mi cu farmecul tău.

mi-am pus busuioc în sân, măi
pe sufletel să-mi șadă el
să mă mângâie și să nu spuie
cine-i iubitul și cine îmi este sortitul.

măi busuioace măi busuiocel
vezi și-l alege p-ăl mai frumușel.

că zică lumea ori și ce
poate să spună că sunt nebună
că e prostie, vrăjitorie
păi zică lumea ori și ce
eu tot cred în farmece.

mi-am pus busuioc la poartă
ca să-l vrajesc p-ăl de-l iubesc
să-și uite casa, să-și uite masa
și cu tot dragul pe seară să-mi treacă el pragul.

măi busuioace măi nu fi sanchiu
adu-l devreme și ține-l târziu.

că mi-am pus busuioc în pat, măi
să-i placă lui, iubitului
să-i fie bine când e cu mine
să mi-l îmbete ca să-și uite de alte fete.

măi busuioace tu știi ce vreau eu
ține-mi-l mie, doar mie mereu.

că zică lumea ori și ce
poate să spună că sunt nebună
că e prostie, vrăjitorie
zică lumea ori și ce
eu tot cred în farmece.

Unul din celebrele cântece ale Mariei Tănase
text de Nicolae Vlădoianu

AUTOAREA IEI: CRISTINA CATAN, 2018

La blouse roumaine

Imaginați-vă ce comunitate de români valoroși s-a dezvoltat la Paris la începutul secolului trecut: Constantin Brâncuși, George Enescu, iar mai târziu Mircea Eliade și Emil Cioran. În cercurile de artiști cu aceleași afinități, întâmplarea a făcut ca **Henri Matisse** să-l întâlnească pe românul Theodor Pallady, iar între cei doi mari pictori să se nască o prietenie pe viață. Din corespondența lor înțelegem că a fost o relație caldă și sinceră, care ne-a lăsat moștenire o valoroasă serie de tablouri cu tema iei românești.

Se știe că Matisse, care era pasionat de arta decorativă populară, a mai pictat modele îmbrăcate în bluze bulgare și ungare, însă când descoperă ia, îi scrie imediat lui Theodor Pallady: „Am găsit o ie românească, o bluză brodată mărunt cu roșu stins și care a aparținut vreunei domnițe! Tare mult aș dori să mai am și altele – aș oferi în schimb un desen frumos."[1] Și Pallady i-a oferit o colecție întreagă!

[1] Neagu Rădulescu, „Matisse", București, 1970, pag. 39

„LA BLOUSE ROUMAINE"

HENRI MATISSE, 1940

Au urmat zeci de tablouri și schițe în care ornamentele de pe ii au devenit obsesia pictorului francez. Se zice chiar că, urmărindu-le piesă cu piesă, se pot întrezări treptele urcate de artist în realizarea lor, ajungându-se la o simplitate desăvârșită. De fapt, Henri Matisse nu este primul pictor din străinătate care a zugrăvit în creațiile sale femei purtând ie, însă lucrarea „La blouse roumaine" este cu siguranță cea mai cunoscută pictură care a arătat lumii întregi frumusețea cămașii românești. Tabloul în ulei, terminat în 1940, are dimensiunile 92 x 73 cm și se află astăzi la Centrul Pompidou din Paris. Matisse donează României, în semn de recunoștință, două crochiuri ale renumitului tablou, care fac parte din patrimoniul național și sunt păstrate în condiţii speciale la Muzeul de Artă din București.

În timp, "La Blouse Roumaine" a devenit un simbol al forței feminine și al rafinamentului inspirat din tradiții. Titlul tabloului lui Matisse devine și titlu de carte, fiind vorba de o antologie de peste o mie de pagini, scrisă de profesorul Constantin Roman, de la universitatea din Cambridge. „Blouse Roumaine – Antologie de Femei Excepționale" este o galerie de regine și femei aristocrate, dar și femei din toate clasele sociale, femei tenace, pline de exuberanță, talent și imaginație, care au revoluționat lumea și au inspirat alte femei să le urmeze.

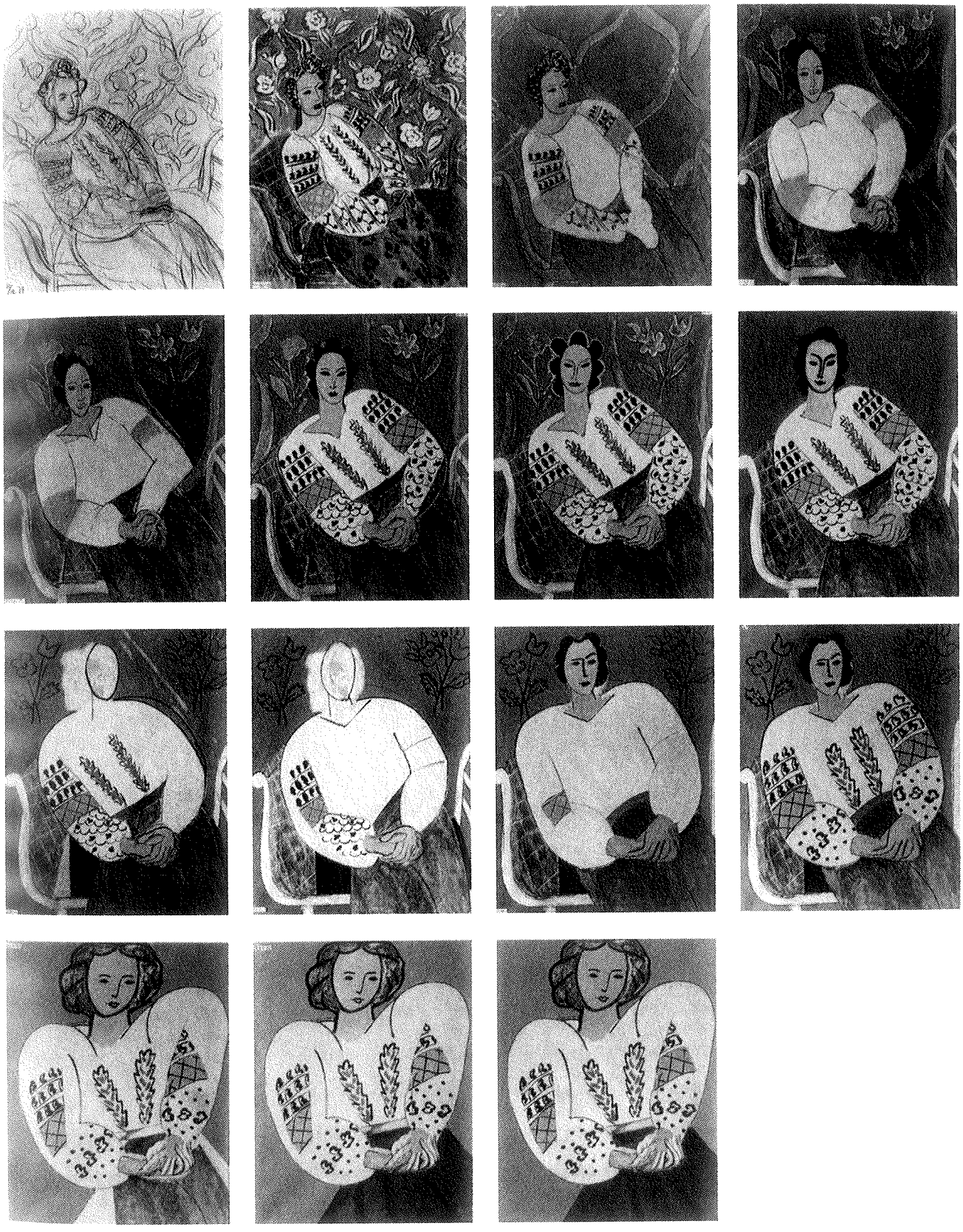

TAPEZE SUCCESIVE DE LUCRU LA TABLOUE LA BLOUSE ROUMAINE

TOMBRATIATE DE HENRI MATISSE